Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 5229/24
16.10.2024. године
Б е о г р а д

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ у већу састављеном од судија Јелене Стевановић, председника већа, Радмиле Радић и Весне Дамјановић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Весна Станимировић, адвокат из Београда, Булевара Арсенија Чарнојевића бр. 65, против тужене Агроиндурстријске комерцијалне банке "АИК Банка" а.д. Београд, Булевар Михајла Пупина бр. 115ђ, чији је пуномоћник Горан Радовац, адвокат из Београда, ул. Хиландарска бр. 25, ради утврђења ништавости и стицања без основа, вредност предмета спора 24.000.500,00 динара, одлучујући о жалбама парничних странака изјављеним против пресуде Вишег суда у Београду П 542/20 од 13.06.2024. године, у седници одржаној дана 16.10.2024. године, донео је

П Р Е С У Д У

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, жалба тужене и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Вишег суда у Београду П 542/20 од 13.06.2024. године у ставу првом, другом, четвртом и петом изреке.

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, жалба тужиоца и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Вишег суда у Београду П 542/20 од 13.06.2024. године у ставу трећем изреке.

ОДБИЈАЈУ СЕ, као неосноване, жалба парничних странака и **ПОТВРЂУЈЕ** решење о трошковима садржано у ставу седмом изреке пресуде Вишег суда у Београду П 542/20 од 13.06.2024. године.

ОДБИЈАЈУ СЕ захтеви парничних странака за накнаду трошкова другостепеног поступка.

О б р а з л о ж е њ е

Побијаном пресудом, ставом првим изреке, одбијен је приговор литиспенденције, као неоснован. Ставом другим дозвољено је објективно преиначење тужбе из поднеска од 07.08.2020. године, истицањем захтева за исплату стеченог без основа, који захтев је прецизиран поднеском од 02.02.2022. године. Ставом трећим не дозвољава се објективно преиначење тужбе са рочишта од 17.05.2022. године и из поднеска од 01.06.2022. године. Ставом четвртим утврђује се да је валутна клаузула

уговорена одредбом члана 1 Уговора број ... о кредиту за куповину непокретности од 30.05.2007. године, закљученог између тужиоца и правног претходника тужене VOLKSBANK а.д. Београд ништава, што је тужени дужан признати и трпети. Ставом петим обавезана је тужена да тужиоцу исплати износ од 2.458.847,20 динара, са законском затезном каматом почев од 07.05.2021. године до исплате. Ставом шестим одбацује се предлог за одређивање привремене мере од 06.10.2021. године, као недозвољен. Ставом седмим обавезује се тужена да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 490.844,24 динара, са законском затезном каматом од дана извршности одлуке до исплате.

Против наведене пресуде, тужена је благовремено изјавила жалбу, из свих законом прописаних разлога, побијајући је у ставу првом, другом, четвртом, петом и седмом. Трошкове другостепеног поступка је тражила и определила.

Против наведене пресуде, тужилац је благовремено изјавио жалбу, из свих законом прописаних разлога, побијајући је у ставу трећем и седмом изреке. Трошкове другостепеног поступка је тражио и определио.

Испитујући правилност пресуде у ожалбеном делу, у смислу члана 386 Закона о парничном поступку - ЗПП (“Службени гласник РС”, бр.72/11, 55/14, 87/18, 18/20 и 10/23), Апелациони суд је оценио да жалбе парничних странака нису основане.

У првостепеном поступку нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 1, 2, 3, 5, 7 и 9 ЗПП, на које овај суд, као другостепени, пази по службеној дужности. Приликом доношења првостепене пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 12, на коју се жалбама парничних странака неосновано указује, јер је у њој дато довољно јасних и непротивречних разлога о одлучним чињеницама, које су определиле првостепени суд за доношење побијане одлуке.

Према утврђеном чињеничном стању, дана 06.06.2007. године, између тужиоца, као корисника кредита и правног претходника туженог VOLKSBANK а.д. Београд, закључен је Уговор број ... о кредиту за куповину непокретности. Чланом 1 Уговора предвиђено је да банка одобрава кориснику дугорочни кредит за куповину непокрености са валутном клаузулом у ЦХФ, те је укупан износ кредита 229.950,00 ЦХФ у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан пуштања кредита у течај, при чему је рок враћања кредита 216 месеци. Предвиђен је начин отплате у једнаким месечним ануитетима, на основу Плана отплате, који је саставни део уговора, те се ануитети утврђени у ЦХФ плаћају у динарској противвредности по продајном курсу банке на дан уплате. Каматна стопа износи 4,65% на годишњем нивоу, те је каматна стопа променљива и утврђује се квартално у висини 3-месечног ЛИБОР-а, који важи два радна дана пре почетка кварталног периода за који се камата утврђује, увећано за фиксних 2,18 процентних поена на годишњем нивоу, те се каматна стопа утврђује на исти начин до коначне отплате кредита, те ће се добијени збир заокружити на једну, и то прву већу децималу, те уколико корисник не изврши обавезу преноса месечних примања, каматна стопа се аутоматски увећава за 2 процентна поена на годишњем нивоу, и то од момента када је корисник био у обавези да изврши пренос промета, а то није учинио, односно од момента када је обавезу преноса промета

престао да извршава. Банка, у случају промене услова на домаћим и кроз иностраном тржишту новца, задржава право промене каматне стопе у складу са актима своје пословне политике, о чему је дужна да благовремено обавести корисника. Ради обезбеђења потраживања банке по основу доспелих, а неисплаћених ануитета, камата, накнада и трошкова који настају или могу настати поводом уговора, служиће заложно право (хипотека првог реда) у корист банке, која ће се пре коришћења кредита конституисати на основу оверене заложне изјаве, и то: на непокреностима хипотекарног дужника "..." д.о.о. из Београда. Чланом 4 Уговора предвиђено је да ће сна сва доспела, а неисплаћена потраживања, банка наплаћивати камату за период од доспелости обавезе до исплате у двоструком износу уговорене камате. Чланом 7 Уговора предвиђено је да су уговорне стране сагласне да у току трајања кредита на захтев корисника преостали износ дугованих неотплаћених износа по одобреном кредиту може бити прерачунат и даље обрачунаван у противвредности ЕУР валута према условима који важе за кредите који се обрачунавају у противвредности ЕУР валути. Промене валуте обрачуна извршиће се на захтев корисника на дан почетка првог наредног кварталног периода. Уговорне стране су сагласне да ће у случају промене валуте обрачуна кредита, корисник и банка закључити анекс овог уговора или посебан уговор и потраживање банке сагласно тим изменама ће се обезбедити поновним заснивањем заложног права, хипотеке, о трошку корисника, на један од начина предвиђен законом, према избору банке, а корисник права на измену валуте обрачуна може користити само једном у току трајања кредита, те је корисник дужан да за конверзију валутног обрачуна плати накнаду у износу од 1% на дуговани износ. Чланом 8 предметног уговора предвиђено је да у случају да у току трајања кредита вредност ЦХФ према ЕУР порасте за 10 или више процената у односу на међувалутни однос који је важио на дан који је два радна дана претходио пуштању кредита у течај, због чега приходи корисника или вредност непокретности којом је обезбеђено потраживање банке по овом уговору више није довољна да покрије потраживање банке према критеријумима пословне политике банке на основу којих је одобрен кредит, банке ће сразмерно висини непокривеног потраживања захтевати додатно обезбеђење (хипотеку) на другој непокретности или друго додатно обезбеђење прихватљиво за банку, те да уколико корисник не може пружити додатно обезбеђење, исти потписом овог уговора даје сагласност банци да банка изврши промену обрачуна преосталог дела кредита са ЕУР валутном клаузулом са каматном стопом за кредите који се обрачунавају у ЕУР валути према условима за кредите који се обрачунавају у ЕУР валути, а садржани у обавештењу које ће банка доставити кориснику. Дописом од 19.08.2022. године, правни претходник туженог обавестио је тужиоца да једнострано раскида предметни уговор о кредиту, те да су тужиочеве обавезе по уговору и свим осталим пратећим анексима у целости доспеле на дан 19.08.2022. године и да износе укупно 81.821,37 ЦХФ са уговореном каматом почев од 19.08.2022. године па до исплате.

Дана 04.11.2005. године између правног претходника туженог VOLKSBANK а.д. Београд, у својству замопримца и ..., закључен је уговор о зајму којим је предвиђено да банка ставља на располагање зајмопримцу, овде туженом, зајам у износу од ЦХФ 15.000.000,00 динара, те је чланом 4 уговора предвиђено да је датум доспећа зајма 31.12.2014. године.

Из налаза и мишљења судског вештака економско-финансијске струке Ане Смиљковић од 26.08.2021. године, утврђено је да на дан 07.05.2021. године (датум достављања документације судском вештаку), односно на датум пуштања кредита 06.06.2007. године, ЦХФ је апресирао у односу на евро 50,40%, ЦХФ је апресирао у односу на РСД 117,58% и РСД је дересирао у односу на евро 30,89%. На дан исплате 06.06.2007. године износ кредита у ЦХФ је био 229.950, у динарима 11.348.561,39, да би у еврима износ кредита био 139.524,34 евра, а у динарима 11.348.561,39 динара по средњем курсу, да је накнада за обраду од 0,50% код уговора у ЦХФ 1.149,75 ЦХФ, односно 57.310,21 РСД, док би код уговора у еврима била 697,62 евра, односно 57.310,11 РСД по продајном курсу, да је премија осигурања код НКОСК од 2,2% у уговору ЦХФ износила 5.058,90, односно у РСД 249.668,35, да би код уговора у еврима износила у еврима 3.069,54, односно у динарима 249.668,35, по средњем курсу ЦХФ и еуро, да је накнада за обраду кредитног захтева код НКОСК-а од 30 евра код уговора у ЦХФ износила 49,44 ЦХФ, односно 2.440,13 РСД, док би код уговора у еврима износила 30 евра, односно 2.440,13 динара. По предметном уговору тужилац је уплатио у периоду од 06.06.2007. године до 07.05.2021. године укупно 19.013.889,51 РСД, односно 211.771,56 ЦХФ/171.007,76 евра, прерачунато по продајном курсу банке до 05.02.2015. године, а након тога по средњем курсу НБС на датум уплате. Да је кредит био одобрен у еврима по достављеним условима важећим у периоду одобравања кредита (3М ЕУРИБОР + 2,62%) на дан 06.05.2021. године, корисник је био у претплати 19.178,92 евра, односно 2.255.069,79 динара. Из допуне налаза и мишљења судског вештака произлази да је по предметном уговору тужилац уплатио укупно у периоду од 06.06.2007. године до 07.05.2021. године 18.974.579,30 динара, односно 171.979,48 евра, прерачунато по средњем курсу НБС, док да је кредит био одобрен у еврима по достављеним условима важећим у периоду одобравања предметног кредита на дан 06.05.2021. године, корисник би био у претплати 20.912,05 евра, односно 2.458.847,20 динара, односно да су закључно са 06.05.2021. године обавезе тужиоца веће од уплата и да је константно у претплати од 06.06.2021. године и да се претплата временом увећавала.

Првостепени суд је применом одредби члана 12, 13, 14, 15, 16, 46, 47, 50, 210, 214, 103, 105 и 1065 Закона о облигационим односима, донео одлуку као у ставу четвртом изреке побијане пресуде, а којом је утврђено да је валутна клазула уговорена одредбом члана 1 Уговора број ... о кредиту за куповину непокретности од 30.05.2017. године, закљученог између тужиоца и правног претходника тужене VOLKSBANK а.д. Београд, ништава.

Наиме, права и обавезе из уговора о кредиту прописане су одредбом члана 1065 ЗОО-а, те иако су давалац и корисник кредита овлашћени да својом вољом пропишу и додатне клаузуле од значаја за начин обрачуна и отплате кредитних средстава, уговор о кредиту се најчешће закључује као формални и формуларни уговор, те се корисник кредита ставља у неравноправан положај у односу на даваоца кредита. Банка, као давалац кредита, је у предности због чињенице да се ради о финанијској организацији која се професионално бави кредитним пословима. Зато је банка дужна да у поступку преговарања закључења уговора о кредиту претнодно упозна и недвосмислено упозори корисника кредита са свим ризицима и економским последицама које ће преузети закључењем уговора. Обавеза таквог пословљања банке се темељи на основним начелима облигационог права прописаним ЗОО-ом.

Непоштовање законских одредби може довести до апсолутне ништавости уговора у целини или његових појединих одредби, у складу са чланом 105, односно 103 ЗОО-а. У конкретном случају правни претходник тужене – банка, као давалац кредита, је у циљу очувања и остваривања очекиваног профита од пласираних кредитних средстава, тј. Уговора о кредиту (члан 1) унео одредбу о валутној клаузули, а која подразумева да се кориснику кредита, овде тужиоцу, кредит обрачунава у ЦХФ, и то 229.950 ЦХФ у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан пуштања кредита у течај, док се тужилац као корисник кредита обавезао да одобрени кредит отплаћује у месечним ануитетима утврђеним у ЦХФ, а који се плаћају у динарској противвредности по продајном курсу банке на дан уплате. Конституисање валутне калузуле има правно утемељење у одредби члана 15 ЗОО, јер валутна клаузула се може правно ваљано уговорити у циљу очувања једнакости узајамних давања – тржишне вредности динарског износа пласираних и враћених кредитних средстава, које се утврђује индексирањем курса евра. Међутим, ништава је одредба уговора о кредитирању и инедексирању динарског дуга применом курса ЦХФ која није утемељена у поузданом писаном доказу да је банка пласирана динарска средства прибавила посредством сопственог задужења у тој валути и да је пре закључења уговора о кредиту кориснику кредита доставила потпуну писану информацију о свим пословним ризицима и економско-финансијским последицама које ће настати применом такве клаузуле. Тужена није доставила доказ да је њен правни претходник, који је у својству даваоца кредита и закључио спорни уговор о кредиту са тужиоцем дана 04.11.2005. године, закључио у својству зајмопримаца уговор о зајму, којим је предвиђено да ће зајмопримцу, правном претходнику туженог, бити стављен на располагање зајам у износу од ЦХФ 15.000.000,00 динара, који уговор је био на снази у време закључења спорног уговора о кредиту, будући даје истим предвиђен датум доспећа – 31.12.2014. године. Међутим, чињеница да је тужена банка и сама била задужена у валути ЦХФ сама по себи није довољна да би индексирање динарског дуга корисника финансијске услуге, овде тужиоца, применом курса ЦХФ, било у складу са добрим пословним обичајима и начелом савесности и поштења, већ је осим истовременог прибављања пласираних средстава у истоветној валути од стране даваоца кредита, неопходно и да је давалац кредита пре закључења уговора са корисником кредита исто потписао и упозорење на последице које може изазвати примена уговорене валутне клаузуле. У конкретном слулчају тужена банка није пружила доказ да је пре закључења уговора о кредиту тужиоца писаним путем упозорила на последице које може изазвати примена уговорене валутне клаузуле, с обзиром на то да је банка као специјализована финансијска организација могла и морала предвидети раст курса швајцарског франка. Не могу се прихватити наводи тужене да је банка упознала тужиоца са могућим растом курса, а што произлази из уговора о кредиту с обзиром да се потписивањем уговора тужилац сагласио са могућим последицама раста курса ЦХФ у односу на еур, како је уговорено одредбом чл.8 уговора о кредиту, из разлога што обавезу обавештавања корисника финансијске услуге, као економско слабије уговорне стране, чија се изјава воље огледа искључиво у приступању уговора чију садржину је унапред припремила банка, као економски јача уговорна страна, давалац кредита (банка), треба да испуни у фази која претходи закључењу уговора, на јасан и недвосмислен начин, а не кроз уговорну одредбу чија је примарна сврха регулисање последица потенцијалне инсолвентности корисника кредита.

Следом наведеног, уговорна клаузула о индексирању динарској дуга корисника кредита применом курса швајцарског франка предвиђено чланом 1 спорног уговора представља неправичну уговорну одредбу чијом се применом нарушава еквавилентност узајамних давања, даваоца и корисника кредита, што је сагласно одредби члана 103, у вези члана 105 ЗОО, чини ништавом јер је противно природним прописима. Ништавост уговорне одредбе не доводи до ништавости уговора о кредиту у целини, с обзиром да уговор може опстати без наведене уговорне одредбе, при чему иста није била ни услов ни одлучујућа побуда због које је уговор закључен, већ је циљ наведеног уговора оно што је његова намена, а то је куповина непокретности, с обзиром на то да је реч о наменском кредиту за куповину непокретности, па је првостепени суд правилно утврдио делимичну ништавост уговора о кредиту у погледу члана 1 и то да се укупан износ кредита одобрава у износу од 229.950 ЦХФ у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан пуштање кредита у течај, а да се отплата врши у једнаким месечним ануитетима утврђеним у ЦХФ динарској противвредности по продајном курсу банке на дан уплате (валутна клаузула) у складу са чланом 105 став 1 ЗОО.

Последица утврђења ништавости спорне одредбе јесте обавеза тужене да врати тужиоцу оно што је на основу спорне одредбе примила, а по правилима које важе за враћање стеченом без основа из члана 210 и 214 ЗОО. Приликом доношења одлуке о захтеву тужиоца за враћање стеченог без основа, првостепени суд је пошао од налаза и мишљења судског вештака економско-финансијске струке којим је констатовано да је тужилац уплатама по предметном уговору о кредиту индексираном у ЦХФ вршећи уплате у складу са ништавом валутном клаузулом у периоду од 06.06.2007. године до 07.05.2021. године “претплатио” обавезе које би имао да му је кредит био одобрен у еврима по условима који су у том периоду важили за кредите одобрене у еврима. Стога је првостепени суд на основу допуне налаза и мишљења судског вештака од 20.10.2023. године прихватио обрачун уплата које је тужилац вршио по основу валутне клаузуле према средњем курсу НБС, а на према продајном курсу банке до 05.02.2015. године, након тога по средњем курсу на датум уплате.

У конкретном случају питање пуноважности уговорене одредбе којом се предвиђа другачији курс када је реч о обавези даваоца кредита, у односу на курс када је реч о обавези корисника кредита, односно питање допуштености курсне разлике која постоји приликом пуштања кредита у течај, наплате месечних ануитета, а све по основу валутне клаузуле у чије је ништавост у овом поступку утврђена, представља претходно правно питање од ког зависи одлука о висини износа који је неосновано наплаћен применом ништаве валутне клаузуле, јер је од значаја курс који је примењиван ради обрачуна ЦХФ у динарској противвредности приликом исплате кредитних средстава, односно приликом уплате месечних ануитета. Иако је тачно да уговорне стране могу својом вољом уговорити курс по коме ће се вршити ислата динарске противвредности стране валуте, ипак курс мора бити исти и за исплату динарске противвредности приликом пуштања кредита у течај, као и приликом плаћања месечних аунуитета, да се не би догодила позитивна курсна разлика у корист једне уговорне стране, у конкретном случају туженог, који је кредит пустио у течај по средњем курсу, док је тужилац до 05.02.2015. године уплате месечних аунуитета вршио према продајном курсу банке, на који начин се повређује начело једнаке вредности узајамних давања из члана 15 ЗОО.

Првостепени суд је прихватио допуну налаза и мишљења судског вештака из

којег произилази да је тужилац у периоду од 06.06.2007. године до 07.05.2021. године уплатама од укупно 18.974.579,30 динара, односно 171.979,48 евра, прерачунато по средњем курсу НБС претплатио обавезе које би имао да је кредит био одобрен у еврима према условима важећим у периоду када је одобрен предметни кредит и то у износу 2.458.847,20 динара. Првостепени суд је утврдио да тужиочево новчано потраживање од туженог на име стицања без основа износи 2.458.847,20 динара, те му је на тај износ досудио и законску затезну камату почев од 07.05.2021. године, као дана вештачења, крећући се у границама постављеног захтева.

На правилно и потпуно утврђено чињенично стање првостепени суд је правилно применио материјално право. За своју одлуку је дао ваљане разлоге, које овај суд прихвата као довољне и потпуне, те пресуду посебно не образлаже на основу овлашћења из члана 396 став 2 ЗПП.

Исправна је одлука првостепеног суда из става првог изреке побијане пресуде, којим је одбијен приговор литиспенденције, као неоснован. У конкретном случају иако је тужилац дана 26.02.2016. године поднео против туженог тужбу за утврђење ништавости уговора број ... о кредиту за куповину непокретности од 30.05.20217. године, којим је иницран поступак пред Вишим судом у Београду под бројем П 1480/2016, првостепени суд је провером кроз АВП систем Вишег суда у Београду, утврдио да је у наведеном предмету донето решење којим је констатовано да се тужба сматра повученом а које решење је постало правноснажно дана 20.06.2019. године. Како у конкретном случају у погледу истог захтева између истих парничних странака не тече друга парница, то је и истакнут приговор литиспенденције неоснован.

Правилна је и одлука суда из става другог изреке побијане пресуде, донета је правилном применом одредби чл.199 и 200 ЗПП, јер је првостепени суд правилно проценио да је целисходно за коначно решење односа међу странкама да поступак по преиначеној тужби неће знатно да продужи трајање парнице. Наиме, првостепени суд је исправно нашао да је новоистакнути тужбени захтев који се огледа истицањем захтева за исплату стеченог без основа, од значаја за коначно решење односа парничних странака, с обзиром да је примарна сврха утврђења ништавости одређене уговорне одредбе повраћаја онога што је неосновано стечено на темељу такве уговорне одредбе, јер само утврђење ништавости не би коначно решило спор настао међу парничним странкама, већ је неопходно и да се примени институција неосновано стеченог како би однос био дефинитивно решен.

Правилна је и одлука првостепеног суда да не дозволи објективно преиначење тужбе са рочишта од 17.05.2022. године и из поднеска од 01.06.2023. године јер накнадно додавање нових утврђујући тужбених захтева у поодмаклој фази парничног поступка, након што је изведен доказ економско-финансијским вештачењем, трајање овог поступка би значајно продужило, због чега нису испуњени услови прописани одредбом члана 199 став 2 ЗПП. Овај суд налази да је првостепени суд исправно нашао да је пуномоћник тужиоца већ у самој тужби, а онда и у поднеску од 07.08.2020. године, којим је први пут завршио објективно преиначење, могао да тужбени захтев постави тако да истим обухвати сваку уговорну одредбу предметног уговора о кредиту за који је сматрао да је ништава, јер су му релевантне чињенице у том моменту биле познате, с обзиром на то да је уз тужбу приложен спорни уговор, што значи да је истим

у том тренутку располагао. Због наведеног овакво поступање пуномоћника тужиоца се не може допустити јер би исти довело до непотребног одуговалачења парничног поступка, при чему је од дана подношења иницијалног акта протекло пет година, те би дозвољавањем објективног преиначења тужбе додавањем нових тужбених захтева и додавања нових задатака судском вештаку, а у погледу чињеница које су постојале још у време подношења тужбе, било повређено начело економичног и ефикасног спровођења парничног поступка.

Неоснован је жалбени навод тужиоца којим указује да је нејасан начин на који је у свом допунском налазу и мишљењу до 20.10.2023. године вештак дошао до збирног износа тужиочеве претплате у износу од 2.458.847,20 динара имајући у виду да је вештак навео да у случају да је кредит био одређен у еврима по достављеним условима важећим у периоду одобравања кредита, наводећи конкретно да се то рачуна као 3M eurolibor + 2,62% на дан 06.05.2023. године, те би тада корисник био у претплати 20.912,05 евра, с тим да када се узме у обзир да је средњи курс НБС на дан 06.05.2021. године износи 117,5804 РСД за 1 евро, једноставно рачунском операцијом множења курса евра са износом корисничке претплате у еврима се долази до износа од 2.458.847,20 динара. У прилогу налаза и допуне налаза достављене су табеле на основу којих је извршено вештачење, а вештак је одговорила на све примедбе тужиоца.

Неосновани су и жалбени наводи тужиоца да је постојала сумња у пристрасност вештака приликом поступања у овом предмету, због чега је и тужилац предлагао да се уради ново вештачење преко другог судског вештака, имајући у виду да тужилац у току поступка није искористио своје право прописано одредбом члана 266 ЗПП, те уложио захтев за изузеће вештака.

Осим тога, имајући у виду постављени тужбени захтев од 2.2.2022.године који је и прецизиран у складу са налазом вештака поднеском од 12.02.2024.године којим тужилац тражи исплату целокупног износа од 2.458.847,20 динара на име стицања без основа у износу који је вештак утврдио са законском затезном каматом од 7.05.2021.године, првостепени суд се правилно кретао у границама постављеног захтева у односу на који се и изводе докази, због чега су неосновани и жалбени наводи којима се указује да је вештак требало да одреди датуме од када има право на законску затезну камату на сваки појединачни износ, као и сваки појединачни износ који је тужени стекао без основа од дана плаћања па до дана исплате.

Неосновани су жалбени наводи тужене да је спорна одредба уговора о кредиту у потпуности заснована на свим релевантним позитивним принудним прописима, важећим у време закључења уговора јер је чланом 395 ЗОО као и чланом 34 став 3 Закона о девизном пословању било изричито дозвољено уговарање у страној валути. Наиме, дозвољено је уговарати валутну клаузулу, али се плаћање врши у динарима по курсу валуте вредновања у тренутку смањења обавезе. Иако конституисање валутне клаузуле има правно утемељење одредби члана 15 и 395 ЗОО, допуштено је и одредбом члана 34 став 8 Закона о девизном пословању (“Службени гласник РС” број 62/08, 31/11, 119/12, 139/14 и 30/18), валутна клаузула не може бити правни основ богаћења даваоца кредита на штету корисника кредита, стицањем несразмерне имовинске користи у односу на реалну тржишну вредност исплаћеног динарског износа кредитних средстава, већ оно може уживати судску заштиту само у случају када се

њеном применом обезбеђује очување еквивалентности узајамних давања, даваоца и корисника кредита.

Неосновано је позивање тужене на Закон о конверзији стамбених кредита и индексираних у швајцарским франциma (“Службени гласник РС” број 31/19), који прописује да уговори о кредиту остају на снази и ако се не изврши конверзија валутне клаузуле, те се не може сматрати да би закон пружио било који вид правне заштите уговорима који су ништави. Наиме, Закон о конверзији се не бави питањима пуноважности валутне клаузуле, утицаја ништавости те клаузуле на ништавост уговора о кредиту, као ни питањима утицаја потпуне или делимичне ништавости изворног уговора о кредиту на накнадно закључен уговор о конверзији, па чињеница да тужилац није извршио конверзију, већ је извршио превремену отплату кредита, није од утицаја на његово право да у овом спору разреши питање пуноважности валутне клаузуле, нарочито имајући у виду да плаћање рате кредита по основу примљене оспорене валутне клаузуле нису предмет закључених уговора о конверзији.

Иако су тачни жалбени наводи тужене да је одредбама уговора о кредиту изричито уговорено право тужиоца да у току трајања уговора изврши конверзију дуга из валуте ЦХФ у ЕУР валуту у случају да вредност ЦХФ у односу на вредност ЕУР порасте за 10% или више процената, а што тужилац никада није искористио, тужилац свакако има право да у судском поступку захтева утврђење ништавости недозвољене одредбе уговора јер је она супротна императивним прописима, те да на основу тога потражује исплату стеченог без основа.

Неосновани су жалбени наводи да је банка пружила доказ да је писменим путем на потпун и детаљан начин обавестила тужиоца о свим импликацијама закључења уговора о кредиту у ЦХФ валути, одредбом члана 7 и 8 Уговора о кредиту. Наиме, писано упозорење кориснику кредита на могућ раст курса швајцарског франка, који је банка као специјализована финансијска организација, могла и морала предвидети и о томе упозорити корисника кредита пре закључења уговора а које упозорење у конкретном случају нема, јер се одредба уговора не може сматрати упозорењем датим пре закључења уговора у којем је корисник кредита а овде тужилац могао унапред да размисли пре закључења уговора. Такође, осим писаног упозорења на могући раст курса швајцарског франка, тужена банка није доказала да је кориснику кредита доставила писано обавештење о преваљивању свих правних и економских последица валутног ризика са банке на корисника кредита, који је битан услов пуноважности уговорене клаузуле о индексацији динарског кредита применом курса швајцарског франка. Како тужиоцу пре закључења уговора није достављена потпуна писана информација о свим пословним ризицима и економским-финансијским последицама, које ће настати применом валутне клаузуле у ЦХФ, повређено му је право на информисаност, а сагласно одредби члана 3 став 1 тачка 3, члана 17 Закона о заштити потрошача.

Апелациони суд је ценио и остале жалбене наводе, али их посебно не образлаже јер налази да нису од утицаја на доношење другачије одлуке на основу овлашћења из чана 396 став 1 ЗПП.

Потврђена је и одлука о трошковима поступка, јер је донета правилном

применом одредби члана 153 и 154 ЗПП, коју су правилно обрачунати према Таксеној тарифи, важећој у време предузима радње, као и Тарифе о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката, важећег у време пресуђења, имајући у виду успех тужиоца.

Неосновани су жалбени наводи тужиоца да му припада износ од 97.500,00 динара на име таксе на тужбу, имајући у виду да таксу на тужбу није платио, а да је након достављана налога за уплату исте истакао приговор застарелости, те да је наступила застарелост наплате судске таксе која према одредби члана 8 Закона о судским таксама наступа у року од 3 године, по истеку календарске године, у којој је настала таксена обавеза, те се иста не може ни принудно наплатити, због чега се не ради о трошку који је поводом парнице имао.

Неосновано се жалбом тужиоца указује и да му првостепени суд неосновано није досудио трошак за састав жалбе у износу од 49.500,00 динара, која је изјављена 02.02.2022. године на решење Вишег суда у Београду од 17.12.2021. године, имајући у виду да је решење од 17.12.2021. године укинуто решењем Апелационог суда у Београду Гж 3772/22 од 7.9.2022. године а да је ожалбеном пресудом у ставу шестом одбачен предлог за одређивање привремене мере као недозвољен, на који став се тужилац није жалио.

Са свега изложеног, одлучено је као у ставу првом, другом и трећем изреке, на основу одредбе члана 390 и 401 тачка 2 Закона.

С обзиром да парничне странке нису успеле у другостепеном поступку, одбијен је њихов захтев за накнаду трошкова другостепеног поступка сходно одредби члана 165 став 1 у вези са чланом 153 ЗПП.

Председник већа-судија
Јелена Стевановић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић